

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

kirjaamo@minedu.fi / oppivelvollisuus@minedu.fi

Kouvolan kaupungin kasvatusta ja opetus –toimialan lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle oppivelvollisuuslaista ja laista tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutoksista eräisiin muihin lakeihin.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai erilaisissa nivelvaiheen opinnoissa. Hallitusohjelman mukaan lain valmistelussa käydään läpi toisen asteen keskeyttämisen syitä sekä ryhdytään toimenpiteisiin maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamiseksi.

Hallituksen esityksessä nostetaan esille tärkeitä näkökulmia nuorten elinpiiristä ja toisen asteen koulutuksen haasteista. Ratkaisuehdotuksia ei kuitenkaan kohdenneta riittävästi nuorten opintojen keskeyttämiseen tai syrjäytymisriskin supistamiseen. Taloudelliset resurssit tulisi kohdentaa yksilöllisemmän ja joustavamman perus- ja toisen asteen opetuksen rakentamiseen, jossa myös ongelmiin voitaisiin reagoida voimakkaammin ja riittävän varhain.

Hallituksen lakiesityksen tavoitteena on kohottaa koulutus- ja osaamistasoa sekä mahdollistaa jokaiselle toisen asteen tutkinnon suorittaminen. Kouvolan kaupunki pitää tärkeänä, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa vähintään toisen asteen koulutuksen. Tavoitteen saavuttaminen ei kuitenkaan edellytä rakenteellista oppivelvollisuuden pidentämistä. Valmiudet toisen asteen opiskeluun edellyttävät opetuksen kehittämistä niin perusopetuksessa kuin toisella asteella, ja erityisen tuen vahvistamista sitä tarvitseville.

Luonnokseen sisältyvän ministeriön oman selvityksen mukaan lähes kaikki peruskoulun päättäneet nuoret sijoittuivat joko toisen asteen koulutukseen, erityisoppilaitokseen tai valmentavaan koulutukseen. Näin ollen oppivelvollisuuden pidentämisellä ei voi katsoa olevan mainittavaa vaikutusta nuorten jatko-opintoihin sijoittumiseen tai hakeutumisvelvollisuuden toteuttamiseen.

Lakiesitys sisältää oppivelvollisuusiän korottamisen lisäksi rakenteellisia uudistuksia. Perusopetuksen päättävälle nuorelle määrätään hakeutumisvelvollisuus sekä asuinkunnalle että koulutuksen järjestäjälle ohjaus- ja valvontavastuu. Valtaosa koulutuksen järjestäjille tulevista lisääntyvistä vastuista kohdistuvat maksuttomuuteen ja uusiin ohjaus- ja valvontavastuisiin. Esitys tuo koulutuksen järjestäjille uusia velvoitteita sekä perusopetuksen aikana että perusopetuksen päättämisen jälkeen.

Näistä toimenpiteistä aiheutuu merkittäviä lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjille. Hallitus on laskelmissaan arvioinut uudistuksen maksavan 129 miljoonaa euroa. Kuntaliitto on omissa laskelmissaan todennut, että esityksen kustannukset on aliarvioitu yli 20 miljoonalla eurolla. Kouvolan kaupungin näkemyksen mukaan, mikäli uudistuksen toteuttamiseksi ei ole varattu riittävästi rahoitusta ja kompensoida kustannuksia kunnille täysimääräisesti, sen toteutusta tulisi harkita ja panostaa erityisen tuen tehostamiseen olemassa olevin keinoin.

Esityksessä laajennetaan maksuttomuutta yli oppivelvollisuuden toisen asteen loppuun asti. Erityisesti aikuislukioiden opiskelijoiden kannalta olisi hyvä ulottaa maksuttomuus 20 ikävuoteen saakka. Tämä hyödyttäisi myös niitä opiskelijoita, jotka aloittavat toisen asteen opintonsa 18 vuotta täytettyään. Monet opiskelijat vaihtavat koulutuksen järjestäjää myös opintojensa loppuvaiheessa eikä heitä ole syytä asettaa muuta heikompaan asemaan. Maksuttomuuteen liittyvät asiat tulisikin kytkeä selkeämmin sosiaaliturvan kokonaisuudistukseen. Tärkeänä syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä lakiesityksessä on se, että nuori aikuinen voisi uuden lain myötä jatkossa suorittaa hakijaan liittyvästä perustellusta syystä oppivelvollisuutta myös lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettussa aikuisten perusopetuksessa ja myös aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa. Opintotuki ja

opiskeluhoolto ulotettaisiin koskemaan myös oppivelvollisuuttaan aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa suorittavia opiskelijoita, mitä Kouvolan kaupunki pitää kannatettavana asiana.

Kouvolan kaupunki kannattaa myös tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) lukiokoulutuksen järjestäjän valmentava tutkinnon osan tuomista maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten lisäksi kaikkien opiskeluvalmiuksien ja jatko-opintosuunnitelmien vahvistamista tarvitsevien opiskelijoiden ulottuville. Tämä voisi toteutuessaan vähentää nuorten aikuisten syrjäytymistä.

Koulutuksen järjestäjillä on oltava riittävästi aikaa valmistautua uudistuksen tuomiin uusiin velvoitteisiin. Tulevana lukuvuonna toisen asteen oppilaitoksista lukiot ovat valmistautumassa uusien lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien käyttöön ottoon ja lukiouudistuksessa koulutuksen järjestäjille määrättyjen uusien tehtävien toteuttamiseen. Oppivelvollisuuden laajentamista koskevan uudistuksen toinen osa eli tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) koskeva lainsäädäntö on esityksen mukaisesti tulossa voimaan 1.8.2022, jolloin olisi järkevää toteuttaa oppivelvollisuuden laajentaminen kokonaisuudessaan.

Kouvolassa 15.6.2020

Veikko Niemi
kasvatus- ja opetusjohtaja